

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ начальника обласної
військової адміністрації
31.07.2025 № 112/2025-н

ПРОГРАМА
основних заходів профілактики та боротьби із сказом
у Хмельницькій області на 2025-2027 роки

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1	Ініціатор розроблення Програми	Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області
2	Нормативно-правові документи	Закони України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про ветеринарну медицину”, “Про систему громадського здоров’я”, “Про захист населення від інфекційних хвороб”
3	Розробник Програми	Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області
4	Відповідальний виконавець Програми	Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області
5	Виконавці Програми	Департамент природних ресурсів та екології, управління розвитку агропромислового комплексу та земельних відносин обласної військової адміністрації, районні, Нетішинська міська військові адміністрації, Головне управління Держпродспоживслужби, Хмельницька обласна державна лікарня ветеринарної медицини, Хмельницька регіональна державна лабораторія Держпродспоживслужби, Державна екологічна інспекція в області, Південно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, користувачі мисливських угідь усіх форм власності, державна установа “Хмельницький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров’я України”
6	Термін реалізації Програми	2025-2027 роки
7	Джерела фінансування	Державний, місцеві бюджети, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

I. Загальні положення

На Хмельниччині реєструється сказ двох типів (епізоотії сказу міського та природного). За останні 5 років кількість випадків захворювань тварин на сказ становить у середньому близько 56 випадків на рік. У 2020 році зареєстровано 62 випадки захворювань тварин на сказ, 2021 – 89, 2022 – 67, 2023 – 46, 2024 – 17.

Головним резервуаром збудника сказу в природі є дикі м'ясоїдні тварини, а джерелом збудника інфекції частіше виступають лисиці, безпритульні та домашні тварини (собаки, коти). На Хмельниччині сказ тварин реєструється протягом усього року, але особливостями захворювання є виражена сезонність. Перший пік захворювання у квітні-травні, другий – у вересні-листопаді, що пов'язано з життєвим циклом лисиць (розмноженням, отриманням та залишенням потомства), третій спостерігається у грудні-січні.

Важливими епізоотологічними ознаками сказу природного типу є переміщення центру епізоотії у сільську місцевість, зміна видового складу хворих тварин, створення зон стійкого неблагополуччя та 2-3-х річна циклічність підйомів епізоотії.

У зв'язку із збільшенням кількості хворих на сказ тварин у містах, населених пунктах, виникає небезпека утворення антропургічних осередків сказу (сказу міського типу).

Важливим екологічним фактором, що впливає на епізоотичний процес, є чисельність мишоподібних гризунів.

Проблема боротьби та профілактики сказу є не тільки медичною і ветеринарною, а й загальнодержавною. Напружена епізоотична ситуація в області загрожує виникненню захворювань серед людей. Цьому сприяє і значна кількість безпритульних тварин та незадовільний стан боротьби з ними в населених пунктах, недотримання правил утримання домашніх тварин їх власниками, через що з'являється значна кількість осіб, які звертаються за медичною допомогою в лікувально-профілактичні заклади з приводу покусів такими тваринами.

II. Мета програми

Метою Програми основних заходів профілактики та боротьби зі сказом у Хмельницькій області на 2025-2027 роки (далі – Програма) є комплексне розв'язання проблеми захисту населення та сільськогосподарських, домашніх і диких тварин від захворювання на сказ в інтересах безпеки окремої людини, суспільства, довкілля, яке спрямоване на ліквідацію сказу на території Хмельницької області.

III. Шляхи і способи розв'язання проблеми

Для досягнення кінцевого результату, а саме зменшення ризику виникнення сказу на території Хмельницької області необхідно забезпечити:

комплексне здійснення заходів щодо боротьби зі сказом установами та закладами державної ветеринарної медицини, охорони здоров'я, національної поліції, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, установами житлово-комунального, лісового, мисливського господарств під керівництвом Державної надзвичайної протиєпізоотичної комісії при обласній державній адміністрації;

систематичний аналіз епізоотичної та епідемічної ситуації;

своєчасну діагностику захворювань;

регулювання чисельності безпритульних тварин;

забезпечення стовідсоткового охоплення профілактичними щепленнями проти сказу собак і котів, а у зонах стійкого неблагополуччя – усього сприйнятливого поголів'я тварин;

контроль за дотриманням правил утримання домашніх тварин;

кваліфіковану, своєчасну і в повному обсязі антирабічну допомогу потерпілим від укусів тваринами;

проведення передбачених чинним законодавством заходів по зниженню чисельності хижих та шкідливих тварин, зокрема щодо підтримання оптимальних розмірів популяції лисиць тощо;

систематичне проведення дератизації відповідно до вимог чинного законодавства;

широку ветеринарно-санітарну освітню та роз'яснювальну роботу серед населення з питань профілактики сказу із залученням медіа.

інші заходи, спрямовані на досягнення ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя, передбачені вимогами чинного законодавства.

Завдання і заходи Програми додаються.

IV. Координація та контроль за ходом виконання програми основних заходів профілактики та боротьби із сказом в хмельницькій області на період 2025-2027 років

Координацію та контроль виконання Програми здійснює Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області.

У разі потреби Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області розробляє та вносить пропозиції щодо доцільності продовження тих чи інших заходів і завдань, строків виконання Програми.

Перший заступник начальника
обласної військової адміністрації

Оксана ВЖЕШНЕВСЬКА